

Stockholm den 28 augusti 2026

R-2026/1199

Till Justitiedepartementet

Ju2026/01028

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 15 maj 2026 beretts tillfälle att yttra sig över delbetänkandet Digitala verktyg inom bolagsrätten - Genomförande av EU:s direktiv om ytterligare digitalisering inom bolagsrätten (SOU 2026:26).

Sammanfattning

Advokatsamfundet har inget att invända mot utredningens förslag i den del som avser genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/25 (2025 års ändringsdirektiv), som i huvudsak innebär ett tekniskt och unionsrättsligt styrt genomförande på miniminivå.

När det gäller förslagen om utökad digital tillgänglighet till offentliga aktieböcker anser Advokatsamfundet att utredningens dataskyddsrättsliga analys är ofullständig. Advokatsamfundet delar inte utredningens slutsats att frågan om att begränsa vilka personuppgifter som ska ingå i en digital aktiebok kan skjutas till framtida överväganden. Enligt Advokatsamfundets uppfattning bör denna fråga vara löst innan kravet på obligatoriskt digitalt tillhandahållande genomförs. Detta eftersom den riskökning som digitaliseringen medför annars uppkommer innan nödvändiga skyddsåtgärder är på plats.

Advokatsamfundet lämnar också synpunkter på personuppgiftsansvaret vid utlämnande, på prissättningsregleringen för värdepapperscentraler samt på vissa förvaltningsrättsliga och konkurrensrättsliga frågor.

Synpunkter

Genomförandet av 2025 års ändringsdirektiv

Utredningens förslag i denna del syftar till att på miniminivå genomföra ett unionsrättsligt direktiv som redan är antaget. Advokatsamfundet har förståelse för utredningens ambition att vara så återhållsam som möjligt i förhållande till gällande rätt och har i denna del inget att invända mot förslagen som sådana.

Advokatsamfundet vill dock, i likhet med vad som anförts i tidigare remissvar rörande utökat informationsutbyte och registerhållning på andra områden, framhålla att varje utvidgning av vilka personuppgifter som samlas in, registreras eller görs tillgängliga genom gränsöverskridande system, såsom Bris, bör åtföljas av en tydlig och konkret dataskyddsrättslig analys. Det är enligt Advokatsamfundets uppfattning inte tillräckligt med enbart en hänvisning till att den rättsliga grunden i sig är förenlig med dataskyddsförordningen.

Registrering av aktieägare i enmansbolag och tillgänglighet genom Bris

Utredningen föreslår att aktiebolag ska anmäla uppgifter om en aktieägare som ensam äger samtliga aktier i bolaget för registrering i aktiebolagsregistret, med fullständigt namn och personnummer eller motsvarande identifieringsnummer. Uppgifterna blir därigenom tillgängliga inte bara nationellt utan även, genom systemet för sammankoppling av register (Bris), på EU-nivå.

Advokatsamfundet konstaterar att utredningen väljer en mer långtgående lösning än vad direktivet kräver, genom att föreslå att fullständigt personnummer eller samordningsnummer ska registreras i stället för enbart namn och födelsedatum som direktivet föreskriver. Skälet som anges, att detta är i linje med hur svensk lagstiftning i övrigt är uppbyggd, är i och för sig begripligt. Det innebär dock samtidigt att fler identifieringsuppgifter om enskilda görs sökbara i ett system som är tillgängligt för myndigheter och, i förlängningen, en bredare krets i andra medlemsstater. Enligt Advokatsamfundets uppfattning hade utredningen, mot bakgrund av kravet i artikel 6.3 i dataskyddsförordningen på att den rättsliga grunden för behandlingen ska vara

proportionerlig i förhållande till det legitima mål som eftersträvas, med fördel kunnat redovisa en utförligare och tydligare proportionalitetsbedömning till stöd för varför fullständigt personnummer är nödvändigt i just detta register. Att det enligt direktivet är tillräckligt med namn och födelsedatum talar för att en mer begränsad uppgiftsmängd i många fall är tillräcklig för att uppnå ändamålet, det vill säga att otvetydigt kunna identifiera aktieägaren.

Digitalt tillhandahållande av offentliga aktieböcker – dataskyddsrättsliga överväganden
Advokatsamfundet delar utredningens bedömning att den personuppgiftsbehandling som att föra och lämna ut aktieboken innebär, har stöd i artikel 6.1 c och 6.1 e i dataskyddsförordningen och att ett krav på digitalt tillhandahållande i sig inte förändrar den rättsliga grunden för behandlingen. Advokatsamfundet instämmer också i att offentligheten kring aktieäggande alltjämt fyller en viktig funktion för transparens, minoritetsskydd och bekämpning av ekonomisk brottslighet, och anser inte att integritetsintresset i sig motiverar en övergripande begränsning av aktiebokens offentlighet.

Advokatsamfundet är dock kritiskt till hur utredningen hanterar den riskökning som förslaget om obligatoriskt digitalt tillhandahållande medför. Utredningen konstaterar korrekt att digitalisering gör uppgifterna lättare att bearbeta och sprida, att detta kan utnyttjas för identitetskapning och bedrägeri, liksom att personer med skyddade personuppgifter i dag saknar möjlighet att undantas från aktiebokens offentlighet trots att fullständigt personnummer och postadress framgår. Utredningen konstaterar vidare att en begränsning av vilka uppgifter som görs tillgängliga i digital form, exempelvis genom att utelämna de sista siffrorna i personnumret eller postadressen, skulle vara förenlig med kravet på uppgiftsminimering i artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen. Trots detta lämnar utredningen inget förslag i den delen, med hänvisning till att frågan ligger utanför uppdraget.

Advokatsamfundet ifrågasätter denna avgränsning. Uppdraget har uttryckligen omfattat att överväga hur tillgängligheten till aktieboken kan ökas genom digitalt tillhandahållande. Den ökade spridningsrisk som ett sådant krav medför är en direkt konsekvens av just detta förslag. Att då skjuta frågan om uppgiftsminimering till ett senare och annat lagstiftningsärende medför att lagstiftaren inför en skyldighet att digitalisera personuppgiftsbehandlingen innan den riskbedömning, som enligt

dataskyddsförordningens systematik ska föregå en sådan förändring, har slutförts. Enligt artikel 25 i dataskyddsförordningen (inbyggt dataskydd och dataskydd som standard) ska den som utformar en behandling redan vid utformningen av dess medel vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att uppfylla dataskyddsprinciperna, däribland uppgiftsminimering. Enligt Advokatsamfundets uppfattning bör frågan om att begränsa vilka uppgifter som ska ingå i den digitala aktieboken - till exempel genom att endast delar av personnumret redovisas - därför övervägas och regleras i samma lagstiftningsärende som inför den obligatoriska digitala tillgängligheten, i vart fall för aktieägare med skyddade personuppgifter. Advokatsamfundet konstaterar i sammanhanget att tre av utredningens experter i ett särskilt yttrande gjort motsvarande bedömning, nämligen att riskerna kring digital spridning av personuppgifter behöver utredas vidare och att detta bör ske innan någon reglering av digitalt tillhandahållande genomförs. Advokatsamfundet tar däremot inte ställning till yttrandets övriga synpunkter, rörande bland annat förvaltarförteckningen och rapporteringskrav för koncerninformation.

Advokatsamfundet vill i sammanhanget särskilt betona att den grupp som är i störst behov av skydd, personer med sekretessmarkering eller skyddad folkbokföring, enligt utredningens korrekta beskrivning helt saknar möjlighet att undgå att förekomma i aktieboken med fullständiga uppgifter, så snart innehavet överstiger 500 aktier eller personen äger samtliga aktier i bolaget. Att döma av utredningens redovisning kommer digitaliseringen av aktieboken att göra denna grupp mer, inte mindre, exponerad för brottslig exploatering av uppgifterna. Enligt Advokatsamfundets uppfattning är detta en så pass central rättssäkerhets- och skyddsfråga att den inte bör lämnas öppen inför ett ospecificerat kommande utredningsarbete.

Personuppgiftsansvar och risköverföring vid utlämnande

Utredningen konstaterar att personuppgiftsansvaret för aktieboken, som huvudregel värdepapperscentralen i avstämningsbolag, övergår till mottagaren i samband med att en kopia lämnas ut, och att värdepapperscentralen därefter inte ansvarar för hur mottagaren använder uppgifterna. Advokatsamfundet vill nyansera denna beskrivning. Det är riktigt att mottagaren blir självständigt personuppgiftsansvarig för sin egen efterföljande behandling av uppgifterna. Däremot upphör inte värdepapperscentralens ansvar i och med utlämnandet i sig. Enligt artikel 5.1 f och artikel 32 i dataskyddsförordningen ansvarar den personuppgiftsansvarige för att själva

utlämnandet sker på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för uppgifterna. Vad varken dataskyddsförordningen eller utredningen kräver är däremot att värdepapperscentralen i det enskilda fallet ska pröva om den tilltänkta mottagaren kommer att behandla uppgifterna lagligt i framtiden, eftersom aktieboken ska hållas tillgänglig för var och en utan föregående ändamålsprövning. Denna ansvarsövergång, som alltså är en förenklad men i huvudsak korrekt beskrivning av gällande rätt, får en delvis annan praktisk betydelse när utlämnandet sker digitalt och i stor skala än när det sker i pappersform till den som fysiskt inställer sig hos bolaget eller värdepapperscentralen.

Digitalt tillhandahållande innebär enligt utredningens egen bedömning ett ökat ansvar för den personuppgiftsansvarige att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder enligt artikel 32 i dataskyddsförordningen, exempelvis kopieringsskydd. Advokatsamfundet noterar att sådana åtgärder, som utredningen framhåller, endast försvårar men inte förhindrar vidare spridning. Mot den bakgrunden hade det varit önskvärt om utredningen närmare hade utvecklat vilka minimikrav på säkerhetsåtgärder som bör ställas på värdepapperscentraler vid digitalt utlämnande, i stället för att överlåta den bedömningen till respektive värdepapperscentral utifrån ett allmänt hållet krav på lämplig säkerhetsnivå. Med endast en aktör på den svenska marknaden riskerar avsaknaden av konkreta krav att i praktiken bli en fråga om vad en enskild kommersiell aktör bedömer vara en rimlig avvägning mellan säkerhet och kostnad.

Ersättning för tillhandahållande och Euroclears dubbla roll

Advokatsamfundet välkomnar förslaget att förtydliga att ersättningen för att tillhandahålla en kopia av aktieboken inte får överstiga den administrativa kostnaden för utlämnandet. Förslaget är särskilt motiverat mot bakgrund av att det för närvarande endast finns en värdepapperscentral på den svenska marknaden och att denna aktör samtidigt bedriver kommersiell verksamhet, bland annat analystjänster, som till viss del bygger på samma underliggande uppgifter som den offentliga aktieboken.

Advokatsamfundet instämmer i utredningens iakttagelse att denna dubbla roll kan ge upphov till intressekonflikter som inte i tillräcklig grad adresseras av den nu föreslagna regleringen, och att en tydligare funktionell åtskillnad mellan värdepapperscentralens lagstadgade uppdrag och dess kommersiella verksamhet hade varit önskvärd.

Advokatsamfundet uppmanar regeringen att i den fortsatta beredningen överväga om det, utöver en kostnadsbaserad prissättning, bör krävas en organisatorisk eller åtminstone bokföringsmässig åtskillnad mellan de båda verksamhetsgrenarna, för att undvika att prissättningen för den lagstadgade uppgiften indirekt subventionerar eller påverkas av den kommersiella verksamheten.

Skyndsamhetskrav utan bortre tidsgräns

Advokatsamfundet ställer sig positivt till att det införs ett krav på skyndsam handläggning vid utlämnande av aktieboken, liksom till den jämförelse utredningen gör med Tryckfrihetsförordningens skyndsamhetskrav för allmänna handlingar. Advokatsamfundet vill dock framhålla att ett obestämt skyndsamhetsbegrepp, som saknar en bortre tidsgräns, riskerar att ge upphov till samma typ av tillämpningsosäkerhet som i dag finns vid avsaknad av reglering. Erfarenheten av skyndsamhetskravet i tryckfrihetsförordningen visar att begreppet i och för sig kan tillämpas i praxis, men det förutsätter en etablerad tillsynsordning och en riklig mängd vägledande avgöranden, vilket saknas i förhållande till värdepapperscentralers utlämnande av aktieböcker. Advokatsamfundet ser därför gärna att regeringen i den fortsatta beredningen överväger om en yttersta tidsgräns, exempelvis uttryckt i antal arbetsdagar, bör anges i lagtexten eller i vart fall i författningskommentaren, för att undvika osäkerhet om vad skyndsamhetskravet konkret innebär i praktiken.

Vitesföreläggande och proportionalitet

Advokatsamfundet har inget att invända mot att befintliga bestämmelser om vitesföreläggande enligt aktiebolagslagen respektive den föreslagna nya bestämmelsen i handelsregisterlagen ska kunna tillämpas även på de nya anmälningsskyldigheter som följer av genomförandet av 2025 års ändringsdirektiv. Advokatsamfundet vill dock, i likhet med vad samfundet tidigare anfört i andra sammanhang rörande sanktionsbestämmelser som kan tillämpas generellt, framhålla vikten av att Bolagsverket tillämpning i praktiken sker efter en individuell bedömning i varje enskilt fall och med beaktande av proportionalitetsprincipen, särskilt eftersom flera av de nya anmälningsskyldigheterna är kopplade till förhållanden som ett bolag inte alltid har full kontroll över.

Sammanfattande synpunkter

Advokatsamfundet vill avslutningsvis betona att den generella utvecklingen mot ökad digitalisering och gränsöverskridande tillgänglighet av företags- och ägaruppgifter i sig är positiv och ligger i linje med de syften som EU-direktivet och den svenska bolagsrätten ska tillgodose. Advokatsamfundet vill dock understryka att varje sådant steg mot ökad tillgänglighet bör åtföljas av en lika noggrann analys av vilka skyddsåtgärder som samtidigt bör införas, särskilt vad gäller de mest känsliga identifieringsuppgifterna och de mest utsatta enskilda. Advokatsamfundet uppmanar regeringen att i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet särskilt uppmärksamma frågan om begränsning av personuppgifter i den digitala aktieboken, i stället för att hänskjuta den till ett framtida och för närvarande obestämt utredningsarbete.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander